

Rajavartiolaitoksen esikunta

Poliisiosaston lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta (HE 275/2022 vp)

Sisäministeriön poliisiosasto esittää lausuntonaan seuraavan.

1. Yleistä

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettua lakia (rajan RITO-laki). Muutokset koskevat eräitä salaisia tiedonhankintakeinoja ja niiden käytön edellytyksiä.

Salaisena tiedonhankintakeinona toteutettavan televalvonnan lupaa ei enää jatkossa lähtökohtaisesti rajoitettaisi vain tiettyihin luvan hakemisen hetkellä tiedossa oleviin teleosoitteisiin tai telepäätteilaitteisiin.

Peitelty tiedonhankinta ehdotetaan mahdollistettavaksi tietoverkossa tehtynä ennalta estettäessä Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvaa rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Ylimääräisen tiedon käyttö mahdollistettaisiin selvitettyä Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvia tiettyjä virkarikoksia, joista säädetty ankarin rangaistus on kaksi vuotta vankeutta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 1.1.2024, kuitenkin mahdollisimman yhtä aikaa pakkokeinolain ja poliisilain vastaavien muutosten kanssa.

Rajan RITO-lain muuttamisen taustalla on oikeusministeriö heinäkuussa 2020 asettaman työryhmän työ. Työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2021 ja työryhmässä ehdotettiin tehtäväksi useita muutoksia muun muassa pakkokeinolain 10 lukuun. Työryhmän esitykseen perustuva hallituksen esitys laeiksi pakkokeinolain ja esitutkintalain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi annettiin eduskunnalle lokakuussa 2022 (HE 217/2022 vp). Eduskunta hyväksyi esityksen helmikuussa 2023 (EV 305/2022 vp). Pakkokeinolain muutokset tulevat voimaan 1.10.2023 (laki 452/2023). Samaan aikaan poliisilain (872/2011) salaisia tiedonhankintakeinoja koskevaan 5 lukuun ehdotettiin tehtäväksi pakkokeinolain 10 luvun muutoksia vastaavat muutokset eduskunnalle marraskuussa 2022 annettulla hallituksen esityksellä laiksi poliisilain muuttamisesta (HE 275/2022 vp). Eduskunta hyväksyi esityksen helmikuussa 2023 (EV 316/2022 vp). Poliisilain muutokset tulevat voimaan 1.10.2023 (laki 492/2023).

Salaisia tiedonhankintakeinoja koskeva Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain 3 luku perustuu olennaisilta osiltaan pakkokeinolain 10 luvun salaisia pakkokeinoja koskeviin säännöksiin. Salaisia

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 26
00023 Valtioneuvosto

Kirkkokatu 12
Helsinki

0295 480 171
+358 295 480 171

09 160 44635
+358 9 160 44635

kirjaamo.sm@gov.fi
www.intermin.fi

tiedonhankintakeinoja voidaan käyttää pääasiassa samojen edellytysten perusteella rikosten estämiseen kuin niitä voidaan käyttää pakkokeinoin 10 luvun perusteella rikosten selvittämiseen. Rajavartiolaitos voi käyttää salaisia tiedonhankintakeinoja tietyissä tapauksissa myös vaaran torjumiseen.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain muuttamiseksi tarpeellisenä ja kannatettavana.

2. Tarkemmat huomiot

Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 18 § Televalvonnasta päättäminen

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan 1. virkkeen mukaan: ”Pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää toimenpiteen kohteena olevista teleosoitteista tai telepäätelaitteista lukuun ottamatta tilanteita, joissa epäilty on tuntematon.” Lain 18 §:ssä kyse on televalvonnasta päättämisestä rikoksen estämiseksi. Harkittavaksi tulee, käytetäänkö 5 momentissa käsitettä ”epäilty” vai esimerkiksi ”4 momentin 2 kohdassa tarkoitettu henkilö”. Rikosten esitutkinnassa käytetään tavanomaisesti käsitettä ”rikoksesta epäilty” ja rikosten estämisessä ”tiedonhankinnan kohde” tai ”henkilö”. Näin ollen momentin 1. virke voisi kuulua seuraavasti: ”Pidättämiseen oikeutettu virkamies päättää toimenpiteen kohteena olevista teleosoitteista tai telepäätelaitteista lukuun ottamatta tilanteita, joissa 4 momentin 2 kohdassa tarkoitettu henkilö on tuntematon”.

3. Muuta

Edellä kerrotulla tavalla poliisilain muuttamista annetun lain (492/2023) muutokset tulevat voimaan 1.10.2023. Lain 5 luvun 10 §:n 7 momentin 1. virkkeen mukaan: ”Pidättämiseen oikeutettu poliisimies tai suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies päättää toimenpiteen kohteena olevista teleosoitteista tai telepäätelaitteista lukuun ottamatta tilanteita, joissa epäilty on tuntematon.”

Lausunnon kohteena oleva hallituksen esitys on sisäministeriön esittelystä annettava esitys. Samassa yhteydessä olisi perusteltua ja tarkoituksenmukaista tehdä poliisilakiin vastaavanlainen muutos kuin edellä rajan RITO-lakiehdotuksen 18 §:n 5 momenttiin. Poliisilain 5 luvun 10 §:n 7 momentin 1. virkkeen tulisi kuulua seuraavasti: ”Pidättämiseen oikeutettu poliisimies tai suojelupoliisin päällystöön kuuluva poliisimies päättää toimenpiteen kohteena olevista teleosoitteista tai telepäätelaitteista lukuun ottamatta tilanteita, joissa 6 momentin 2 kohdassa tarkoitettu henkilö on tuntematon.”

Yksikön päällikkö, lainsäädäntöjohtaja Katriina Laitinen

Lainsäädäntöneuvos Marko Meriniemi

Liitteet -

Jakelu SM RO Rajavartio-osasto

Tiedoksi SM RO Oikeudellinen osasto, Jaana Heikkinen

VN/30996/2022-SM-17

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: